

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

BOLALARDA KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION USULLARI

Xujamqulova Iroda Faxriddin qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, “Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim nazariyasi” kafedrası o‘qituvchisi

Abdug‘aniyeva Sug‘diyona Abdurasulovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu tezida bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishning innovatsion usullari pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Bugungi raqamli ta’lim sharoitida o‘quvchilarning faqat tayyor bilimlarni o‘zlashtirishi emas, balki mustaqil fikrlashi, muammoga yangicha yondashishi, savol berishi, g‘oya yaratishi va ijodiy yechim topishi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichida kreativ fikrlashni shakllantirish bolaning keyingi intellektual, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga kuchli ta’sir ko‘rsatadi. Tezida muammoli ta’lim, loyiha asosida o‘qitish, STEAM yondashuvi, raqamli texnologiyalar, sun’iy intellekt vositalari, didaktik o‘yinlar va interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: kreativ fikrlash, innovatsion ta’lim, boshlang‘ich ta’lim, sun’iy intellekt, raqamli texnologiyalar, muammoli ta’lim, STEAM, interfaol metod, ijodiy faoliyat.

Аннотация. В данном тезисе с педагогической точки зрения анализируются инновационные методы развития креативного мышления у детей. В условиях современного цифрового образования особое значение приобретает не только усвоение учащимися готовых знаний, но и формирование у них способности самостоятельно мыслить, по-новому подходить к проблеме, задавать вопросы, выдвигать идеи и находить творческие решения. Особенно на этапе начального образования развитие креативного мышления оказывает существенное влияние на дальнейшее интеллектуальное, социальное и личностное развитие ребёнка. В тезисе раскрываются педагогические возможности использования проблемного обучения, проектного обучения, STEAM-подхода, цифровых технологий, средств искусственного интеллекта,

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” **XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL**

дидактических игр и интерактивных методов. Также обосновывается необходимость целенаправленной, возрастосообразной и безопасной интеграции инновационных методов в образовательный процесс.

Ключевые слова: креативное мышление, инновационное образование, начальное образование, искусственный интеллект, цифровые технологии, проблемное обучение, STEAM, проектное обучение, интерактивный метод, дидактическая игра, творческая деятельность.

Abstract. This thesis analyzes innovative methods for developing creative thinking in children from a pedagogical perspective. In today’s digital education environment, it is becoming increasingly important for pupils not only to acquire ready-made knowledge, but also to think independently, approach problems in new ways, ask questions, generate ideas and find creative solutions. The development of creative thinking at the primary education stage has a significant impact on a child’s further intellectual, social and personal development. The thesis highlights the pedagogical potential of problem-based learning, project-based learning, the STEAM approach, digital technologies, artificial intelligence tools, didactic games and interactive methods. It also substantiates the need to integrate innovative methods into the educational process in a purposeful, age-appropriate and safe manner.

Keywords: creative thinking, innovative education, primary education, artificial intelligence, digital technologies, problem-based learning, STEAM, project-based learning, interactive method, didactic game, creative activity.

Kirish. Zamonaviy ta’lim tizimida o‘quvchilarda mustaqil, tanqidiy va kreativ fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki bugungi globallashtiruv, raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt jadal rivojlanayotgan davrda insondan faqat bilimga ega bo‘lish emas, balki mavjud bilimlarni yangi vaziyatlarda qo‘llash, muammoga ijodiy yondashish va yangicha yechimlar ishlab chiqish talab etilmoqda [1].

Kreativ fikrlash — bu bolaning mavjud bilim va tajribalar asosida yangi g‘oya yaratishi, noodatiy yechim topishi, mustaqil xulosa chiqarishi va voqelikni turli nuqtayi nazardan baholay olish qobiliyatidir. Boshlang‘ich ta’lim yoshidagi bolalarda kreativ fikrlashning rivojlanishi ularning

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

tasavvuri, nutqi, mantiqiy tafakkuri, qiziqishi, kuzatuvchanligi va o‘z fikrini erkin ifodalash ko‘nikmalari bilan bevosita bog‘liq.

Bugungi kunda boshlang‘ich ta’limda kreativ fikrlashni rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli vositalar, sun’iy intellektga asoslangan platformalar, interfaol metodlar va o‘yinli ta’lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt vositalari yordamida bolalarga individual yondashish, ularning qiziqishlari, bilim darajasi va ijodiy imkoniyatlariga mos topshiriqlar berish imkoniyati kengaymoqda [2].

Mazkur tezisning asosiy maqsadi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishning innovatsion usullarini aniqlash, ularning pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilish va boshlang‘ich ta’lim amaliyotida qo‘llash bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism. Bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish, avvalo, ta’lim jarayonida erkin fikrlash, savol berish, taxmin qilish, muqobil yechimlarni izlash va ijodiy faoliyatga kirishish uchun qulay pedagogik muhit yaratishni talab qiladi. An’anaviy ta’limda o‘quvchi ko‘proq tayyor bilimni qabul qiluvchi subyekt sifatida qaralsa, innovatsion ta’limda u izlovchi, yaratuvchi va mustaqil qaror qabul qiluvchi faol ishtirokchiga aylanadi.

Kreativ fikrlashni rivojlantirishning samarali usullaridan biri **muammoli ta’lim texnologiyasi** hisoblanadi. Bunda o‘qituvchi o‘quvchilarga tayyor javob bermaydi, balki ularni muammoli vaziyatni tahlil qilishga, sabab va oqibatni aniqlashga, turli yechimlarni taklif etishga yo‘naltiradi. Masalan, boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga “Agar tabiatda suv bo‘lmasa nima bo‘ladi?”, “Qanday qilib maktab bog‘ini yanada chiroyli qilish mumkin?”, “Ertak qahramoni boshqa qaror qilganida voqea qanday davom etardi?” kabi savollar berilishi ularning ijodiy tafakkurini faollashtiradi.

Ikkinchi muhim usul — **loyiha asosida o‘qitish**dir. Loyiha faoliyati bolalarda mustaqil izlanish, guruhda ishlash, fikr almashish, reja tuzish va natijani taqdim etish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Masalan, “Mening orzuyimdagi maktab”, “Kelajak shahri”, “Tabiatni asraymiz”, “Kitobxon sinf” kabi kichik loyihalar orqali bolalar nafaqat bilim oladilar, balki o‘z tasavvurlarini amaliy faoliyatda ifodalashga o‘rganadilar [3].

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Uchinchi innovatsion yo‘nalish — **STEAM yondashuvidir**. STEAM ta’limi fan, texnologiya, muhandislik, san’at va matematikani integratsiyalash orqali bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Boshlang‘ich sinflarda oddiy konstruktorlar, qog‘oz maketlar, rasm chizish, tajribalar o‘tkazish, raqamli ilovalardan foydalanish orqali bolalarda amaliy va ijodiy tafakkur uyg‘un rivojlanadi. Bu yondashuv bolaning “men buni o‘zim yaratdim” degan ichki ishonchini kuchaytiradi.

To‘rtinchi usul — **sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanishdir**. Sun’iy intellekt asosidagi ta’limiy vositalar bolalarning bilim darajasi, qiziqishi va javoblariga qarab mos topshiriqlar tavsiya qilishi mumkin. Masalan, matn tuzish, rasm asosida hikoya yaratish, mantiqiy savollarga javob topish, interfaol testlar bajarish, virtual suhbat orqali yangi g‘oyalar ishlab chiqish kabi faoliyatlar bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantiradi. Biroq bu jarayonda o‘qituvchi nazorati, yosh xususiyatlariga moslik, axborot xavfsizligi va pedagogik maqsad aniq belgilanishi zarur [4].

Beshinchi muhim vosita — **didaktik va rolli o‘yinlardir**. O‘yin bolaning tabiiy faoliyati bo‘lib, u orqali bola erkin fikrlaydi, obraz yaratadi, vaziyatga kirishadi va turli rollarni bajaradi. “Agar men ixtirochi bo‘lsam”, “Ertakni davom ettir”, “Muammoni hal qilamiz”, “Bir predmetdan besh xil foydalanish” kabi o‘yinlar bolalarning tasavvurini kengaytiradi va ijodiy fikrlashini kuchaytiradi.

Quyidagi jadvalda bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion usullar va ularning pedagogik samarasi umumlashtirilgan.

1-jadval

Bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishning innovatsion usullari

Innovatsion usul	Mazmuni	Kutiladigan pedagogik natija
Muammoli ta’lim	O‘quvchiga muammoli vaziyat beriladi va mustaqil yechim topishga yo‘naltiriladi	Mustaqil fikrlash, sabab-oqibatni anglash, muqobil yechim topish rivojlanadi
Loyiha asosida o‘qitish	O‘quvchilar kichik loyiha ishlab chiqadi va natijani taqdim etadi	Izlanish, hamkorlik, rejalashtirish va ijodiy taqdimot ko‘nikmalari shakllanadi
STEAM yondashuvi	Fan, texnologiya, san’at va	Amaliy tafakkur, konstruktorlik,

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

	amaliy faoliyat uyg‘unlashtiriladi	tasavvur va yangilik yaratish qobiliyati rivojlanadi
Sun’iy intellekt vositalari	Individual topshiriq, interfaol mashq va moslashtirilgan ta’lim imkonini beradi	Shaxsiy yondashuv, qiziqish, tezkor tahlil va ijodiy topshiriqlar samaradorligi oshadi
Didaktik o‘yinlar	Ta’lim jarayoni o‘yin, rol va ijodiy topshiriqlar bilan tashkil etiladi	Erkin fikrlash, obrazli tasavvur, nutqiy faollik va ijodkorlik kuchayadi

Manba: muallif tomonidan pedagogik tahlillar asosida ishlab chiqilgan.

Jadvaldan ko‘rinadiki, kreativ fikrlashni rivojlantirishda faqat bitta metodga tayanish yetarli emas. Muammoli savollar, loyihalar, o‘yinlar, raqamli vositalar va sun’iy intellekt imkoniyatlari o‘zaro uyg‘un qo‘llangandagina samarali natijaga erishish mumkin.

Shu bilan birga, boshlang‘ich ta’limda sun’iy intellektdan foydalanish ayrim amaliy muammolarni ham yuzaga keltiradi. Jumladan, barcha o‘quvchilarda raqamli vositalardan foydalanish imkoniyati bir xil emas, ayrim o‘qituvchilarda sun’iy intellekt vositalari bilan ishlash kompetensiyasi yetarli darajada shakllanmagan bo‘lishi mumkin. Bundan tashqari, bolalarning yosh xususiyatlari, psixologik xavfsizligi, internetdagi ma’lumotlarning ishonchligi va ekran oldida ortiqcha vaqt o‘tkazish masalalari ham e’tibordan chetda qolmasligi zarur [5].

Demak, sun’iy intellekt va innovatsion texnologiyalar bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda yordamchi pedagogik vosita sifatida qaralishi lozim. Ular o‘qituvchining o‘rnini bosmaydi, balki ta’lim jarayonini boyitadi, individual yondashuvni kuchaytiradi va ijodiy topshiriqlarni samarali tashkil etishga yordam beradi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish zamonaviy boshlang‘ich ta’limning eng muhim vazifalaridan biridir. Kreativ fikrlash bolalarda mustaqil qaror qabul qilish, yangicha g‘oya ilgari surish, muammoga ijodiy yondashish, o‘z fikrini erkin ifodalash va amaliy faoliyatda tashabbus ko‘rsatish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, muammoli ta’lim, loyiha asosida o‘qitish, STEAM yondashuvi, didaktik o‘yinlar, raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt vositalaridan maqsadli foydalanish bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda yuqori pedagogik imkoniyatlarga ega. Ayniqsa, sun’iy intellekt asosidagi moslashtirilgan topshiriqlar, interfaol mashqlar va ijodiy savollar bolalarning qiziqishini oshirib, ularni faol fikrlashga undaydi.

Biroq innovatsion texnologiyalardan foydalanishda pedagogik maqsad, yosh xususiyatlari, axborot xavfsizligi, o‘qituvchi nazorati va ta’limiy mazmunning sifatiga alohida e’tibor qaratish zarur. Shundagina sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar boshlang‘ich ta’limda kreativ fikrlashni rivojlantirishning samarali vositasiga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. — Toshkent, 2020.
3. Begimqulov U.Sh. Pedagogik ta’limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. — Toshkent: Fan, 2007.
4. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To‘rayev A.B. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. — Toshkent: Sano-standart, 2015.
5. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. — Toshkent: Iste’dod, 2008.
6. Torrance E.P. The Torrance Tests of Creative Thinking: Norms-Technical Manual. — Bensenville: Scholastic Testing Service, 1974.
7. Guilford J.P. The Nature of Human Intelligence. — New York: McGraw-Hill, 1967.
8. OECD. PISA 2022 Creative Thinking Framework. — Paris: OECD Publishing, 2022.